

DIREKTORATET FOR FORVALTNING OG
ØKONOMISTYRING
Lørenfare 1C
0585 OSLO

Deres ref.

Vår ref. 25/46821-1
Saksbehandler: Hannah Raake Handal
Kontor for brukeranskaffelser

Vår dato: 23.06.2025

Svar på høring 25/33

Det vises til høringsbrev av 06.05.2025. Nedenfor følger Arbeids- og velferdsdirektoratet (Nav) sitt innspill til standardformulerte kontraktsvilkår, krav og kriterier for å fremme grunnleggende menneskerettigheter ved anskaffelser av høyrisikoprodukter i henhold til LOA §5.

Innspill til anbefalt kontraktsvilkår

Generelle merknader:

Som en generell tilbakemelding til kontraktsvilkåret, merker vi oss at kontraktsvilkåret inntar et bredere bærekraftperspektiv enn tidligere ved å eksplisitt inkludere miljø/miljøhensyn. Vi anerkjenner at dette er i tråd med å se bærekraft helhetlig, og at ivaretagelse av miljø er svært viktig for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter. I mange tilfeller vil også ivaretagelse av miljø sammenfalle med ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter, for eksempel retten til rent og trygt drikke. Likevel erfarer vi at kontraktsvilkåret allerede er omfattende slik det er i dag; mange av våre leverandører arbeider fortsatt med å oppnå et tilfredsstillende nivå av kontroll over egen leverandørkjede når det kommer til menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter. Vi er videre noe bekymret for at leverandører vil lene seg på sitt arbeid med miljøhensyn for å vise til oppfyllelse av kravene i kontraktsvilkåret ettersom vi erfarer at modenhetsnivået hos leverandørene er høyere her enn på tema knyttet til menneskerettigheter, både når det kommer til risikoanalyser, mål og tiltak. Videre er Åpenhetsloven sitt virkeområde i dag kun menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter. Leverandører omfattet av loven vil måtte utvide sine redegjørelser for å oppfylle kravene i kontraktsvilkåret når miljø inkluderes, noe vi opplever som uheldig.

Videre har det siden denne høringen ble lagt ut, kommet forslag til endringer i anskaffelsesloven m.m. Det kan være fordelaktig å se hen til de forslagene som der er fremsatt, når man skal fastsette

Nav

Postadresse: Postboks 354 // 8601 MO I RANA
E-post: nav.okonomi.stonad.dokumentsenter@nav.no

www.nav.no

forslag til endelige kontraktsvilkår, krav og kriterier for bærekraftige leverandørkjeder – jf. her blant annet våre merknader knyttet til sanksjoner.

Formulering av kontraktsvilkårene:

Nav finner det noe uklart hva som menes med særlig «miljøhensyn» men òg «antikorrupsjon» i formuleringen av kontraktsvilkårene. I andre avsnitt står det at «*Bilag 1 spesifiserer underliggende konvensjoner, lover, resolusjoner og protokoll som skal respekteres ved produksjon av varer og tjenester med høy risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter, herunder anstendige arbeidsforhold, miljøhensyn og antikorrupsjon i leverandørkjeden*». Her presenteres miljøhensyn og antikorrupsjon som grunnleggende menneskerettigheter. Er det slik å forstå at miljøhensyn og antikorrupsjon må tolkes snevert til å kun gjelde i tilfeller der det direkte påvirker ivaretagelsen av menneskerettighetene? I punkt b) under beskrivelsen av hva som menes med aktsomhetsvurderinger beskrives det derimot at leverandørene skal «kartlegge og vurdere faktiske og potensielle negative konsekvenser for mennesker, samfunn og miljø». Denne formuleringen mener vi åpner for en videre tolkning der aktsomhetsvurderingene skal omfatte mer enn menneskerettigheter.

Vedrørende punkt om sanksjoner uttales det at den primære arbeidsmetoden når brudd på kontraktsvilkårene oppdages, er veiledning og dialog med leverandøren. Oppdragsgiver vil likevel kunne sanksjonere omfattende og klare brudd på kontraktsvilkårene. Med tanke på forslaget til ny anskaffelseslov, bør det vel klarere fremgå en plikt til å sanksjonere:

I proposisjonen foreslås en ny sanksjonshjemmel i § 5p som pålegger oppdragsgiver å innta egnede sanksjoner i kontrakter som inneholder bestemmelser som ivaretar samfunnshensyn. Dette skal ifølge departementet øke effektiviteten av å stille kontraktskrav som fremmer samfunnshensyn. Departementet finner, som utvalget, at sanksjonsbestemmelsen bør gjelde forpliktelser knyttet til kontraktsvilkår, og at bestemmelsen derfor følger anvendelsesområdet til de ulike bestemmelsene om samfunnshensyn. Oppdragsgiver må derfor innta egnede sanksjoner for brudd på kontraktsvilkår oppdragsgiver er forpliktet til å oppstille som for eksempel lønns- og arbeidsvilkår, krav til lærlingordning mv.

Plikten gjelder også der oppdragsgiver har valgt å innta kontraktsvilkår som ivaretar samfunnshensyn etter §§ 5b til 5m. Der oppdragsgiver oppstiller krav til samfunnshensyn må det dermed oppstilles egnede sanksjoner. Det er derved viktig at oppdragsgivere har et bevisst forhold til kravet til sanksjonsbestemmelser der oppdragsgiver vurderer å innta bestemmelser som ivaretar samfunnshensyn utover de oppdragsgiver er forpliktet til å oppstille.

Spørsmål:

Vedrørende spørsmål om punkt 1 b, d, e og f bør inneholde underpunkter for å forenkle for leverandøren hva disse trinnene innebærer av tiltak, slik det er gjort for a og c mener vi at punkt b med fordel kunne hatt noen kulepunkter med tiltakene som følger av kravet. Ved oppfølging av våre leverandører, erfarer vi at de misforstår omfanget og innholdet av en risikoanalyse, og at de ofte gjøres på et svært overordnet nivå der leverandørene hverken identifiserer konkrete risikoer eller faktiske brudd.

Generelle merknader vedr. anbefalte kvalifikasjonskrav

Det er satt opp forslag til kvalifikasjons- og dokumentasjonskrav. Oppstilte krav ser ikke ut til å være i henhold til FOA del III. Hvilke dokumentasjonskrav som lovlig kan benyttes er uttømmende angitt i FOA del III. Se § 16-1 (2) som sier at «Oppdragsgiveren kan bare kreve attester, erklæringer eller andre typer dokumentasjon som angitt i § 16-2, § 16-4, § 16-6 eller § 16-7 som dokumentasjon for oppfyllelse av kvalifikasjonskravene.» Hvilke dokumentasjonskrav en lovlig kan stille, legger føringer på hvilke kvalifikasjonskrav en lovlig kan oppstille. Når det gjelder tekniske og faglige kvalifikasjoner og kvalifikasjonskrav tilknyttet det, fremgår følgende i § 16-5 (1): «Oppdragsgiveren kan bare stille krav som er relevante for å sikre at leverandøren har de tekniske og faglige kvalifikasjonene, inkludert menneskelige og tekniske ressurser og erfaringer, til å utføre kontrakten».

For øvrig ønsker Nav å poengtere følgende; ved oppstilling av kvalifikasjonskrav, krav til ytelsen og tildelingskriterier, må kravene og kriteriene ha tilknytning til leveransen, jf. §§15-1 (2), 16-1 (1) og 18-1 (4). De må i tillegg anses for å være proporsjonale i forhold til det som skal anskaffes, kontraktsgjenstanden.

Anbefalt kvalifikasjonskrav (1)

Dokumentasjon:

Nav erfarer at selv leverandører som er omfattet av åpenhetsloven har svært varierende innhold i sine redegjørelser for aktsomhetsvurderinger, hvorav det ikke alltid er klart om redegjørelsene er i tråd med bestemmelsene i loven, eller om de oppfyller kravene i kontraktsvilkåret. Dette vanskeliggjøres ytterligere av at forventningene til innholdet i redegjørelsene øker for hvert år, dette har Forbrukertilsynet uttalt ved sine gjennomganger, samt at omfanget av aktsomhetsvurderinger skal stå i forhold til virksomhetens størrelse, art m.m. Når slike skjønsmessige vurderinger ligger til grunn for omfanget av redegjørelsene blir det vanskelig for oppdragsgiver å vurdere om kravet er oppfylt eller ikke.

Spørsmål:

Ja, i tråd med kommentar over så mener vi det bør inkluderes et minstenivå for aktsomhetsvurdering for virksomheter som ikke er omfattet av åpenhetsloven. Nav mener videre det ville vært hensiktsmessig å opprette et minstenivå som gjelder alle virksomheter for at det skal være mulig å kvalifisere leverandører etter dette kravet, jf. kommentar over vedrørende dokumentasjon.

Anbefalt kvalifikasjonskrav (2)

Spørsmål:

- 1) Nav erfarer at leverandører på både drifts- og hjelpemiddelområdet har god kontroll på produksjonsenheter for sammenstilling av produktet, men de er ikke modne for å redegjøre for produksjonssted lenger ned i leverandørkjeden.
- 3) Dette er ikke et spørsmål som har vært aktuelt i Nav sine anskaffelser.

Anbefalt kravspesifikasjon

Formulering av kravspesifikasjonen:

Nav finner formuleringen av kravspesifikasjonen noe utydelig. Er setning to en beskrivelse av hva som menes med «bærekraftig produsert», eller er dette to separate krav?

Dokumentasjon:

Nav erfarer at på hjelpemiddelområdet er ikke våre leverandører modne for et slikt krav.

Vi mener videre dokumentasjonskravet er uklart. For det første er det for oss uklart hvordan leverandørene skal dokumentere oppfyllelse av kravet til at punkt 1 i kontraktsvilkåret skal etterleves når det ikke er stilt krav til dokumentasjon i form av f.eks. en redegjørelse for aktsomhetsvurdering. Vi forstår det videre slik at leverandørene bes dokumentere at kontraktens gjenstand er bærekraftig produsert gjennom enten en merkeordning, eller gjennom annen dokumentasjon. Her har DFØ listet opp forslag, slik som SA8000 sertifisering eller ISO140001. Vi forstår disse som langt mer begrenset i sitt omfang, enn hva det foreslåtte kontraktsvilkåret med tilhørende bilag er. Det fremkommer ikke tydelig om slik dokumentasjon vil være tilstrekkelig for å dokumentere oppfyllelse av kravet eller om det vil kreve ytterligere dokumentasjon fra leverandør.

Spørsmål:

Nav har ingen tilbakemelding på spørsmålene.

Anbefalt tildelingskriterium (1)

Nav har samme tilbakemelding vedrørende formulering av kravspesifikasjonen og dokumentasjonskrav som i anbefalt kravspesifikasjon over.

Anbefalt tildelingskriterium (2)

Dokumentasjon:

Nav erfarer at leverandører har kontroll på produksjonsenheter, og at noen har oversikt over deler av komponentproduksjon. Vi erfarer at leverandørene ikke har oversikt over råvareproduksjon.

Spørsmål:

Nav har ingen tilbakemelding på spørsmålet.

Anbefalt tildelingskriterium (3)

Dokumentasjon:

Nav erfarer at våre leverandører ikke er modne for et slikt tildelingskriterium.

Spørsmål:

Nav har ingen tilbakemelding på spørsmålet.

Med hilsen

Eiving Fleischer Kåresen
Seksjonssjef
Anskaffelsesseksjonen

Hannah Raake Handal
Rådgiver
Anskaffelsesseksjonen

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur

Mottakere: DIREKTORATET FOR FORVALTNING OG ØKONOMISTYRING

